

ZÁPIS Z OBHAJOBY DISERTAČNÍ PRÁCE

Studentka: Marie Doležalová
Datum narození: 9. 6. 1973
ID studia: 256800
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Didaktika konkrétního jazyka
Název práce: „Teaching English of Deaf and Hard-of-hearing University Students“
Jazyk práce: angličtina
Jazyk obhajoby: angličtina
Školitel: PhDr. Daniela Janáková, CSc.
Oponenti: doc. PhDr. Michaela Píšová, M.A., Ph.D.
Mgr. Pavla Machová, M.A., Ph.D.
Datum obhajoby: 19. 9. 2016
Místo obhajoby: UK FF, nám. J. Palacha 2, Praha 1, KJP – týmová studovna
Termín: řádný
Předseda komise: doc. PhDr. Lucie Betáková, M.A., Ph.D.

Přítomni: doc. PhDr. Lucie Betáková, M.A., Ph.D. (předsedkyně komise)
prof. PhDr. Bohuslav Mánek, CSc. (člen komise)
doc. PhDr. Pavla Zajícová, Ph.D. (členka komise)
prof. PhDr. Jan Čermák, CSc. (člen komise)
PhDr. Daniela Janáková, CSc. (školitelka)
Mgr. Pavla Machová, M.A., Ph.D. (oponentka)
Mgr. Marie Doležalová (kandidátka)
Mgr. Ivan Kafka (zapisovatel)
Romana Jensenová (pracovnice oddělení vědy FF UK)
host

PRŮBĚH OBHAJOBY

15:32 Předsedkyně komise doc. Betáková přivítala přítomné, představila kandidátce členy komise a oponentku dr. Machovou a omluvila nepřítomnou oponentku doc. Píšovou, která se nemohla obhajoby zúčastnit ze zdravotních důvodů. Předsedkyně komise dále vyzvala školitelku, aby přítomné seznámila s průběhem kandidáči studia a aby zhodnotila její disertační práci.

- 15:33 Školitelka dr. Janáková seznámila přítomné s kandidátčím odborným působením, zmínila její činnost v Mediatéce FF UK a její zahraniční zkušenosti, vyzdvihla její odbornost, nasazení a kladný morální profil. V Mediatéce se kandidátka specializovala na výuku angličtiny u studentů se specifickými potřebami, především u sluchově postižených. Kandidátka se podílela na grantové činnosti pracoviště, byla řešitelkou rozvojového projektu, zorganizovala mezinárodní seminář. Zrušení Mediatéky mělo nepříznivý dopad na odbornou činnost kandidátky. Školitelka dále ocenila kandidátčinu spolupráci se školami všech stupňů a její snahu prosazovat inovativní metody ve výuce.
- 15:40 Předsedkyně komise poděkovala školitelce a zdůraznila, že komise bude primárně hodnotit kandidátčinu disertační práci. Dále pak kandidátku požádala, aby svou práci v cca 15 minutách představila.
- 15:41 Kandidátka poděkovala za možnost vystoupit. Závěry její práce jsou (navzdory tvrzení oponentky doc. Píšové) využitelné v praxi, při psaní vycházela ze svých pětiletých zkušeností získaných v Mediatéce FF UK. Další část prezentace kandidátka přednesla v anglickém jazyce. Vyšla ze základních otázek, které si badatel při zkoumání toho, jak si angličtinu osvojují neslyšící, podle jejího názoru má klást (*proč, kdo, co, jak*), přičemž se v představování práce zaměřila především na otázku první. Neslyšící studenti podle kandidátky dosahují špatných výsledků mj. proto, že se ve výuce prakticky neužívá bilingvní přístup, dále pak zdůraznila některé faktory, které proces osvojování angličtiny u neslyšících ovlivňují, např. strukturální rozdíly mezi českým znakovým jazykem a angličtinou. U otázky *kdo* se autorka popsala, jak velký vzorek neslyšících zkoumala (po dobu pěti let sledovala 24 studentů), a pokusila se popsat, které charakteristiky měly vliv na jejich osvojování angličtiny (míra sluchového postižení, věk, jazyk rodičů). Rovněž uvedla, že studenti preferovali výuku angličtiny ve znakovém jazyce bez tlumočníka. U dalších otázek (*co, jak*) se kandidátka zaměřila především na faktory ovlivňující učební proces (např. prostorové uspořádání třídy), poté v rychlosti představila pomůcky, které při vyučování sluchově postižených využívá, a konstatovala zlepšení svých studentů v testech, které jim zadává vždy na počátku a na konci vyučovacího procesu (test je obsahově totožný). V závěru kandidátka zdůraznila, že při vyučování neslyšících studentů je třeba mít povědomí o jejich „pozadí“ (background), dále je nezbytné znát specifika znakových jazyků a vědět, že při vyučovacím procesu je třeba vyučovaný obsah co nejvíce „zvizuálňovat“.
- 16:04 Předsedkyně komise poděkovala kandidátce a vyzvala oponentku dr. Machovou, aby shrnula podstatné části svého posudku.
- 16:04 Oponentka konstatovala, že v teoretické části práce se kandidátce celkem daří vystihnout problematičnost zkoumané oblasti, je patrné, že autorka je zkušenou, zanáčenou pedagožkou, přesto jsou v této části patrné závažné nedostatky. Schází především přehled současného stavu poznání dané problematiky, současná odborná

literatura je citována minimálně, stejně tak jsou minimálně zastoupeni autoři domácí. Kandidátka nevyjasňuje vztahy mezi pojmy, např. není jasné, zda mluvený jazyk chápe v opozici ke znakovému jazyku, nebo jako modus (v opozici k jazyku psanému). Výzkumná část nepředstavuje popis výzkumu, ale charakteristik sledovaných studentů, některé podstatné charakteristiky přitom opomíjí (např. dobu, po kterou se studenti učili anglicky). V práci chybí jasně stanovená hypotéza, kterou by autorka ověřovala. Autorka si klade otázky, na které si však odpovídá s oporou nikoliv v datech, ale ve své intuici. Zkoumané téma nabízelo řadu možností, např. zkoumat prostřednictvím chybové analýzy projevy studentů nebo jejich mezijazyk. Po formální stránce je práce psána relativně dobrou angličtinou, ve větší míře se v ní ovšem objevují překlepy. Způsob odkazování na sekundární literaturu není jednotný. Oponentka vzhledem k nedostatkům především ve výzkumné části práci nedoporučuje k obhajobě.

16:10 Předsedkyně komise poděkovala oponentce dr. Machové a přečetla klíčové části posudku oponentky doc. Píšové. Oponentka oceňuje kandidáčin entuziasmus, ovšem konstatuje, že z vědeckého hlediska je práce nevyhovující. Práce je popisná, bohaté kandidáčiny zkušenosti zůstávají neuchopené, nereflektované. Problematická je struktura práce, řada pasáží patří spíše do příloh než do vlastního textu. Citovaná literatura je staršího data, kandidátka nejednotně cituje. Oponentce v práci chybí pasáže věnované osvojování druhého jazyka. V práci jsou častá proklamativní tvrzení neopřené o odborné zdroje. Práce neproказuje, že by kandidátka byla schopna samostatné tvůrčí práce v oboru. Oponentka se domnívá, že práce neodpovídá požadavkům kladeným na disertační práce a k obhajobě ji nedoporučuje.

16:14 Předsedkyně komise konstatovala, že práci četla a že podle ní není vhodným podkladem k obhajobě. Následně vyzvala kandidátku, aby reagovala na posudky.

16:15 K výtce ohledně absence aktuální odborné literatury kandidátka uvedla, že starší zdroje nutně nejsou na škodu a že starší americké přístupy jsou v Evropě považovány za progresivní.

V reakci na to, že necituje domácí autory, kandidátka konstatovala, že českých prací o jejím tématu mnoho není. Doc. Betáková namítla, že takové (speciálněpedagogické) práce existují. Na to kandidátka reagovala, že např. práce Macurové nebo Hrubého považuje spíše za práce lingvistické.

Doc. Betáková dále kandidátce vytkla, že ve své práci nezohledňuje rámcové vzdělávací programy a českou vzdělávací politiku obecně. Kandidátka namítla, že se v práci zaměřuje pouze na vysokoškolské studenty.

K výtce stran nevyjasněnosti pojmů kandidátka uvedla, že termíny přejímala z odborné literatury, především americké.

Na to, že její práce neobsahuje výzkum, kandidátka reagovala, že její práce je přínosná pro praxi a že přináší konkrétní řešení. Doc. Betáková se dotázala, jaká řešení to jsou. Podle kandidátky má pedagog nejprve určit „pozadí“ studentů a poté dle zjištěných informací zvolit vhodnou metodu, přičemž vhodně zvolená metoda bývá důležitější než samotný obsah.

Doc. Zajícová se dotázala, k čemu tedy kandidátka dospěla, co jsou podle ní efektivní postupy ve výuce neslyšících studentů. Kandidátka uvedla, že to jsou on-line podpora, dostupnost tlumočníka, patřičné prostorové uspořádání. Podstatná je i motivace studentů (to, že vidí možnost aplikace naučeného v praxi).

K námitce ohledně chybějící výzkumné části kandidátka dále řekla, že nechová důvěru k dotazníkovým šetřením. Doc. Betáková namítla, že mohla zvolit jinou metodu.

Doc. Zajícová vyjádřila pochybnost, zda lze říci, že zlepšení u studentů ve stejném testu bylo dosaženo díky podpurným prostředkům. Ke zlepšení u studentů dochází téměř vždy. Kandidátka namítla, že v jazykovém vzdělávání neslyšících pokroky nejsou samozřejmé.

Dr. Janáková uvedla, že kandidátka pracovala s nahrávkami vyučovacích hodin, které analyzovala a vyhodnocovala. Doc. Betáková upozornila, že na posudky by měla reagovat především kandidátka.

Doc. Betáková se dotázala oponentky dr. Machové, zda má nějaké doplňující otázky. Dr. Machová zopakovala, že v práci jí chybí jasně formulovaná výzkumná otázka a že v současné podobě práce působí poněkud „dojmologicky“.

Doc. Betáková se kriticky vyjádřila k teoretické části práce, která se podle ní skládá z navzájem nespojitých částí.

16:31

Předsedkyně komise vyzvala přítomné k diskuzi.

Prof. Čermák konstatoval, že práce mu připadá jako popis (dobré) praxe, ne jako disertační projekt. Práci celkově považuje za neobhajitelnou, přičemž za hlavní chybu považuje to, že nebyla zadána problémově. V té souvislosti se dotázal kandidátky, zda byla práce takto koncipována od začátku. Kandidátka odpověděla, že původně se chtěla zaměřit na analýzu projevů neslyšících žáků v angličtině, avšak postupem času se jí ukázaly jako zajímavější faktory, které popisuje v práci.

Doc. Betáková shrnula, že kandidátka selhává v tom, co by mělo být gros vědecké práce: formulace teoretických východisek, volba metodologie, stanovení výzkumné otázky. Kandidátka reagovala, že forma není vše. Doc. Betáková namítla, že nejde pouze o formu.

Prof. Čermák se explicitně dotázal, zda byla práce původně zadána jinak a zda došlo ke změně tématu. Kandidátka odpověděla, že ano. Chybovost v projevech neslyšících jí připadala popsána dostatečně, proto se chtěla zaměřit na jiné téma.

Doc. Betáková uvedla, že v práci se dostatečně nezohledňuje to, že tématem je osvojování angličtiny mluvčími českého znakového jazyka. Jde o jiný typ problému, než jakým se zabývají práce, které kandidátka cituje (osvojování angličtiny mluvčími anglického znakového jazyka).

16:38 Předsedkyně komise ukončila veřejnou část obhajoby a vyzvala všechny mimo členy komise, školitelku a oponentku, aby opustili místnost. Přítomní se poradili o hodnocení obhajoby, komise poté v tajném hlasování rozhodla o výsledku.

16:44 Předsedkyně komise s lítostí oznámila kandidátce, že její práce byla shledána jako neobhajitelná a že hlasování dopadlo následujícím způsobem:

počet členů komise:	4	(doc. Betáková, prof. Mánek, doc. Zajícová, prof. Čermák)
přítomno členů komise:	4	
kladných hlasů:	0	
záporných hlasů:	4	

Předsedkyně komise konstatovala, že práce byla klasifikována stupněm „neprospěla“, poděkovala přítomným za účast a ukončila obhajobu.

Zapsal: Mgr. Ivan Kafka

Podpis předsedkyně komise:

Podpis dalšího člena komise:

doc. PhDr. Lucie Betáková, M.A., Ph.D.

prof. PhDr. Jan Čermák, CSc.

.....

.....